

**Ruimtelijke onderbouwing
Onderstation Heerenveen
km 136.18**

Ruimtelijke onderbouwing Onderstation Heerenveen km 136.18

referentie	projectcode	status
RIS712-1/pouc/020	RIS712-1	definitief 1.0
opsteller	projectleider	datum
ing. W.E.L. Smits Msc.	ing. T. Yajeb	3 juni 2016
autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ing. T. Yajeb	

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. INLEIDING	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Ligging en begrenzing plangebied	1
1.3. Leeswijzer	2
2. GEBIED- EN PROJECTBESCHRIJVING	3
2.1. Beschrijving van het gebied	3
2.2. Beschrijving van het project	3
3. VIGEREND BELEID	5
3.1. Rijksbeleid: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	5
3.2. Provinciaal beleid: Streekplan Fryslân en Verordening Romte	5
3.3. Gemeentelijk beleid	6
4. PLANOLOGISCH KADER	7
4.1. Geldend bestemmingsplan	7
4.2. Vrijstelling planologie	8
4.3. Afweging planologische toelaatbaarheid	8
5. OMGEVINGSASPECTEN	9
5.1. Inleiding	9
5.2. Water	9
5.3. Bodem	9
5.4. Archeologie	10
5.5. Cultuurhistorie	10
5.6. Ecologie	11
5.7. MER-beoordeling	11
5.8. Verkeersaspecten	12
5.9. Geluid	12
5.10. Externe veiligheid	12
5.11. Luchtkwaliteit	12
5.12. Conclusie	12
6. FINANCIELE TOELICHTING EN MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID	13
6.1. Financiële toelichting	13
6.2. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	13
6.3. Bestuurlijk voorverleg	13
laatste bladzijde	13
BIJLAGEN	
I	Watertoets
II	Historisch vooronderzoek cf. NEN 5725
III	Quickscan natuurtoets

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

ProRail heeft het voornemen het schakelstation 'Heerenveen' langs het spoor Zwolle - Leeuwarden te vervangen door een nieuw onderstation. Een onderstation voorziet de bovenleiding van stroom. Het bestaande schakelstation 'Heerenveen' biedt onvoldoende capaciteit voor een nieuwe dienstregeling die uiterlijk in 2020 van start gaat.

Het vigerende bestemmingsplan 'De Akkers / Ten Woude', vastgesteld op 14 oktober 2013, staat de realisatie van een nieuw onderstation niet toe. Om het planvoornemen planologisch in te passen wordt een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan aangevraagd. Uit artikel 2.12, lid 1, aanhef en onder a, onder 3° Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (afgekort: Wabo) volgt dat hiervoor een ruimtelijke onderbouwing moet worden opgesteld. Dit rapport is de ruimtelijke onderbouwing van de omgevingsvergunningaanvraag.

1.2. Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied ligt nabij de Rottumerweg in Heerenveen. De locatie bevindt zich langs het spoor Zwolle - Leeuwarden, ter hoogte van kilometring 136.18. Het nieuwe onderstation wordt in de directe nabijheid, ten westen van het bestaande schakelstation 'Heerenveen' gerealiseerd. De locatie is indicatief weergegeven in onderstaande afbeelding.

Afbeelding 1.1. Indicatieve ligging plangebied

1.3. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een gebieds- en projectbeschrijving. Hoofdstuk 3 zet het vigerend beleid op Rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau uiteen. Hoofdstuk 4 behandelt het vigerende bestemmingsplan. In hoofdstuk 5 worden de omgevingsaspecten behandeld. Hoofdstuk 6 geeft een toelichting op de financiële en maatschappelijke uitvoerbaarheid.

2. GEBIED- EN PROJECTBESCHRIJVING

2.1. Beschrijving van het gebied

Het onderstation wordt gesitueerd in het stedelijk gebied nabij de Rottumerweg in Heerenveen. De locatie ligt langs het spoor Zwolle - Leeuwarden, ter hoogte van kilometrerings 136.18. Het onderstation wordt gerealiseerd in de directe nabijheid, ten westen van het bestaande schakelstation.

Het stedelijke landschap rond het plangebied is ingericht met stedelijke functies, zoals een woonwijk en sportvelden. In de directe nabijheid van het plangebied is een watergang aanwezig.

De locatie is in gebruik als groengebied dat is voorzien van bossages. De locatie grenst aan de veiligheidszone van het spoor. De grond is niet in eigendom van ProRail en wordt aangekocht. Zie afbeelding 2.1. voor een indruk van de huidige situatie.

Afbeelding 2.1. Foto huidige situatie

2.2. Beschrijving van het project

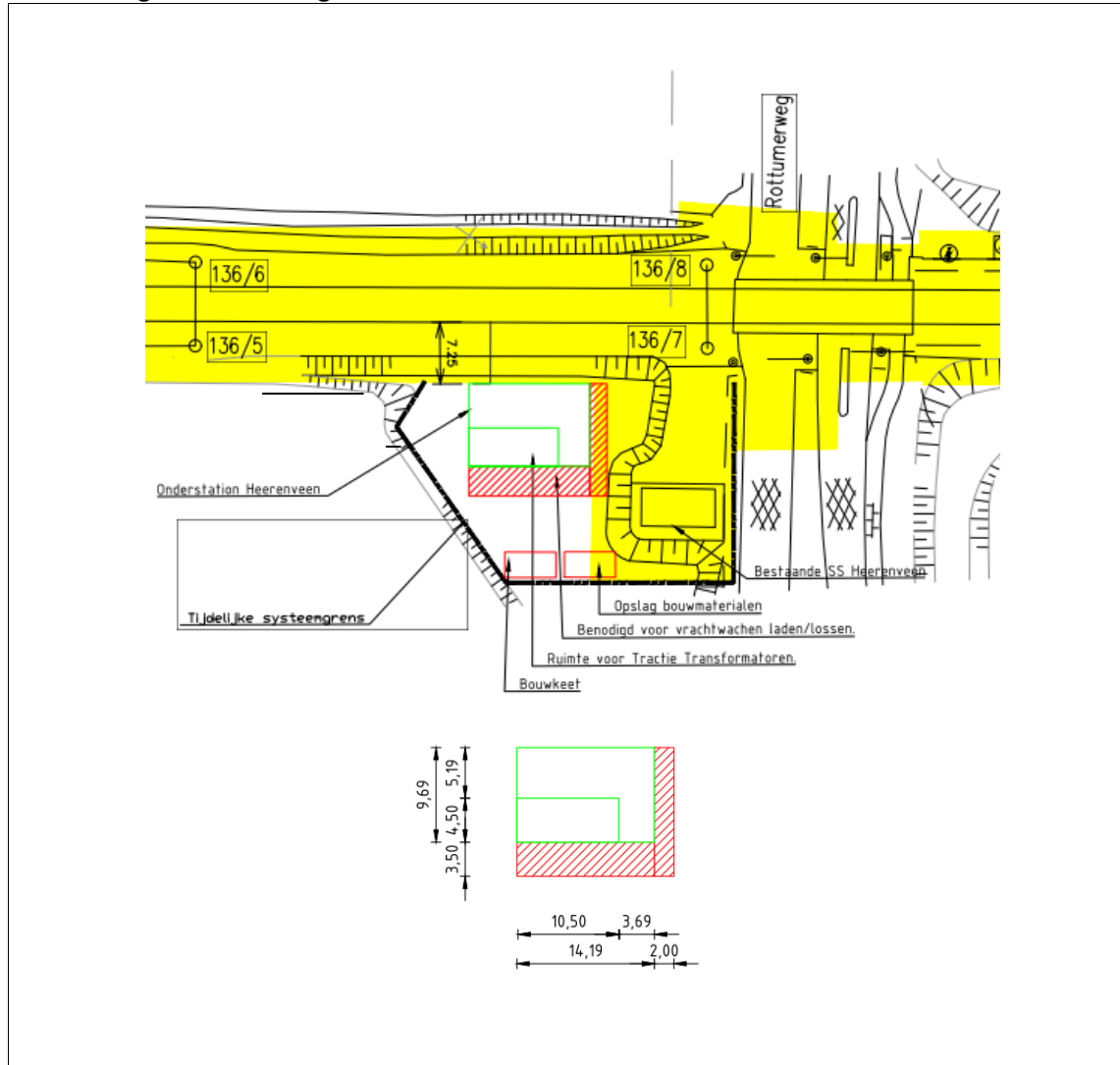
Het nieuwe onderstation bestaat uit:

1. een gebouw van circa 4 m hoog en met een oppervlakte van 88 m²;
2. transformatoren die naast het gebouw in de buitenlucht worden geplaatst op vloeistofdichte verharding van circa 47 m². De ruimte voor de transformatoren bevindt zich binnen hekken tegen het gebouw. De 2 transformatoren zijn van elkaar gescheiden met een muur.

Het gebouw krijgt een plat dak en is opgebouwd uit kalkzandsteen met gevelisolatie en aan de buitenkant metselwerk. Het hekwerk is gemaakt van staal.

Zie de afbeelding 2.2. voor de situering en bouwvolumes van het nieuwe onderstation. Voor de situatie tussen de sloop van het huidige schakelstation en de in gebruik name van het onderstation wordt gebruik gemaakt van een mobile GV1 container. Deze is net als de bouwkeer en opslag bouwmaterialen op afbeelding 2.2 weergegeven.

Afbeelding 2.2. Situering nieuw onderstation Heerenveen

3. VIGEREND BELEID

3.1. Rijksbeleid: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte¹ (SVIR) vastgesteld. In de SVIR schetst het kabinet hoe Nederland er in 2040 uit moet zien: concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid wordt meer aan de provincies en de gemeenten overgelaten. Tot 2028 heeft het kabinet de volgende 3 rijksdoelen geformuleerd:

1. de concurrentiekracht vergroten door de ruimtelijk-economische structuur van Nederland te versterken;
2. de bereikbaarheid verbeteren;
3. zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

Om deze doelen te bereiken richt de Rijksoverheid zich op nationale belangen, zoals een robuust hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's inclusief de achterlandverbindingen, een betere benutting van de capaciteit van het bestaande mobiliteitssysteem en het instandhouden van het hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen om het functioneren van het mobiliteitssysteem te waarborgen.

De realisatie van het onderstation is, in het kader van een nieuwe dienstregeling, noodzakelijk om de capaciteitsvergroting op het spoor Zwolle - Leeuwarden mogelijk te maken. Het planvoornemen draagt bij aan een betere benutting van de capaciteit van het bestaande mobiliteitssysteem en is daarmee volledig in lijn met het SVIR.

3.2. Provinciaal beleid: Streekplan Fryslân en Verordening Romte

De provincie Friesland heeft op 13 december 2006 het streekplan Fryslân² vastgesteld, dit plan heeft de status van provinciale structuurvisie. Het plan is de schakel tussen het abstracte rijksbeleid en het concrete karakter van gemeentelijk ruimtelijk beleid. In het streekplan wordt de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de provincie aangegeven. Daarmee geeft het ruimtelijk sturing aan de uitvoering van provinciaal en regionaal beleid. Het streekplan is een toetsingskader voor ruimtelijk beleid.

Het streekplan zet zich in voor een bereikbaar Friesland. Beheersing van de mobiliteit is nodig om een verdere mobiliteitsgroei verantwoord op te kunnen vangen. Het streekplan streeft naar een optimale interne en externe bereikbaarheid van Friesland als belangrijke impuls voor economische ontwikkeling, de ruimtelijke structuur en de leefbaarheid. Bij het verbeteren van de bereikbaarheid staan een zorgvuldige ruimtelijke inpassing en veiligheidsaspecten centraal.

Dit omgevingsbeleid is juridisch doorvertaald in de provinciale omgevingsverordening Romte (POV). In deze verordening zijn regels gesteld waarmee bij het vaststellen van ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden.

Op de kaart 2 'kernenstructuur en netwerkverbindingen' is de spoorlijn weergegeven als netwerkverbinding.

¹ SVIR, Structuurvisie infrastructuur en ruimte, 13 maart 2012.

² Streekplan Fryslân 2007 - om de kwaliteit fan de romte, 13 december 2006

De planlocatie is gelegen in bestaand stedelijk gebied en in een stedelijk bundelinggebied. Het concentreren van nieuwe stedelijke functies bij kernen bevordert een doelmatig gebruik van de ruimte en voorkomt onnodige verrommeling en versnippering van het landelijk gebied.

De realisatie van een nieuw onderstation ter vervanging van het bestaande schakelstation draagt bij aan de uitgangspunten die de provincie hanteert in het ruimtelijke beleid. De ontwikkeling draagt bij aan een verantwoorde opvang van een verdere mobiliteitsgroei. De realisatie van het planvoornemen vindt plaats in bestaand stedelijk gebied en bevordert een doelmatig gebruik van de ruimte.

3.3. Gemeentelijk beleid

De gemeente Heerenveen kent geen recent integraal ruimtelijk beleid, ook is er geen ruimtelijke beleid voor een gebied waarbinnen de locatie het onderstation is opgenomen. Er is geen gemeentelijk beleid dat de realisatie van het onderstation in de weg staat.

Structuurplan 1993

Het laatste ruimtelijk beleidsstuk voor de gehele gemeente Heerenveen was het Structuurplan uit 1993. In dit plan wordt het gebied waar het onderstation gerealiseerd wordt, de wij De Akkers, aangemerkt als gebied waar weinig ontwikkelingen plaats zullen vinden.

Gemeentelijk verkeer en vervoersplan 2005

Wat recenter is het gemeentelijk verkeer en vervoersplan uit 2005. Hoofddoelstellingen van het beleid zijn het vergroten van de verkeersveiligheid, het in stand houden en verbeteren van de bereikbaarheid en het verbeteren van het (leef) - milieu. De realisatie van het onderstation draagt bij aan het verbeteren van de railinfrastructuur en daarmee de bereikbaarheid van de gemeente. Hiermee is de realisatie van het onderstation in lijn met het beleid.

Welstandsnota 2016

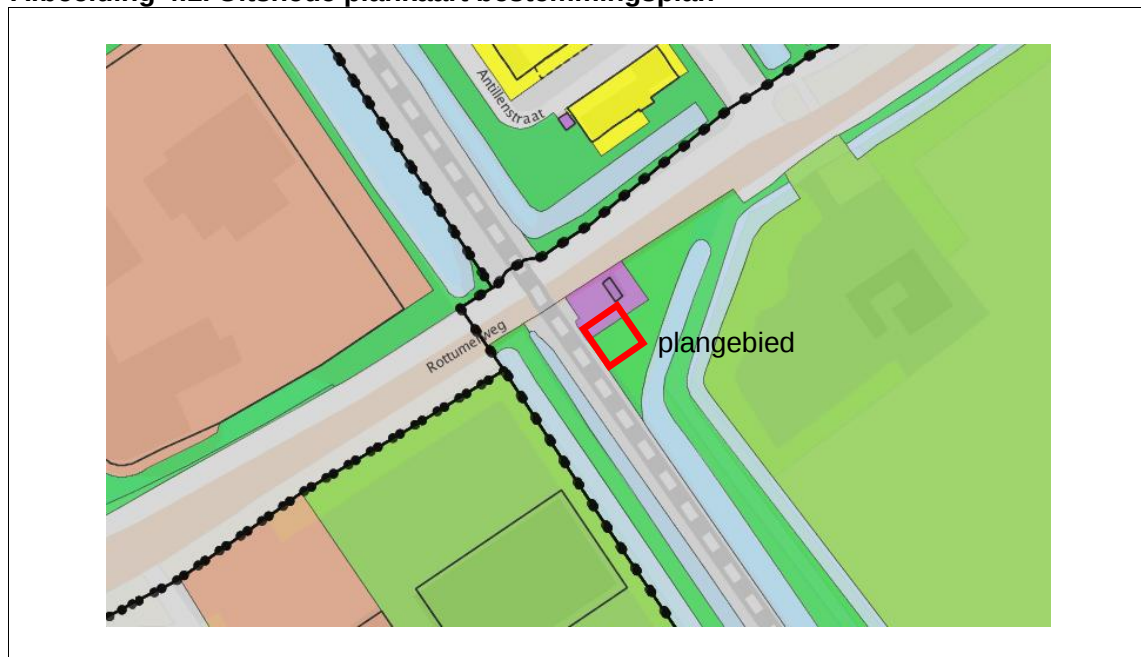
Veel recenter is de welstandsnota 2016. In deze nota staan alle welstandseisen van de gemeente Heerenveen. Het gebied waarin het onderstation geprojecteerd wordt geclassificeerd als 'licht', hiervoor gelden minder zware welstandscriteria dan in 'reguliere' gebieden. De welstandsnota is met name relevant voor de omgevingsvergunning voor bouwen. Aangezien het onderstation een onopvallend gebouw is dat een ruimtelijk / functionele samenhang vormt met de aangrenzende railinfrastructuur is het ontwerp naar verwachting in lijn met de hier geldende welstandseisen.

4. PLANOLOGISCH KADER

4.1. Geldend bestemmingsplan

Ter plaatse van het plangebied is het bestemmingsplan 'De Akkers / Ten Woude', vastgesteld op 14 oktober 2013, vigerend. In onderstaande afbeelding is een uitsnede van de plankaart van het bestemmingsplan opgenomen. Het plangebied is weergegeven in het rode kader.

Afbeelding 4.1. Uitsnede plankaart bestemmingsplan

Ter plaatse gelden de volgende bestemmingen:

1. enkelbestemming Bedrijf - Nutsvoorzieningen (art. 3);
2. enkelbestemming Groen (art. 5).

Ad. 1 Enkelbestemming Bedrijf - Nutsvoorzieningen (art. 3)

Overeenkomstig de enkelbestemming Bedrijf - Nutsvoorzieningen geldt de regel dat gebouwen binnen een bouwvlak worden gebouwd. Het planvoornemen is op basis van deze bouwregel planologisch strijdig.

Ad. 2 Enkelbestemming Groen (art. 5)

Overeenkomstig de bestemmingsomschrijving en de bouwregels geldt eveneens planologische strijdigheid. De voor 'groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor nutsvoorzieningen met de daarbij bijbehorende bouwwerken. Het planvoornemen wordt niet geschaard onder een nutsvoorziening. Afwijken van het bestemmingsplan is noodzakelijk om het planvoornemen doorgang te bieden.

Binnenlandse vrijstellingen zijn niet aan de orde voor het planvoornemen.

4.2. Vrijstelling planologie

Het gebouw valt niet onder 1 van de vrijstellingen uit bijlage II van het Besluit omgevingsrecht (Bor):

- als het gebouw minder dan 3 m hoog en 15 m² is, zou bouwvergunningsvrij en vrij van planologische bepalingen gebouwd mogen worden (Bor bijlage II art. 2 lid 18, onder a);
- als het gebouw minder dan 5 m hoog en 50 m² is, zou voor de omgevingsvergunning bouwen en het afwijken van het bestemmingsplan de reguliere procedure (8 weken + 6 weken bezwaartermijn) kunnen worden doorlopen en is een goede ruimtelijke onderbouwing niet noodzakelijk (Bor bijlage II art. 4 lid 2).

4.3. Afweging planologische toelaatbaarheid

Het planvoornemen is op basis van de beschrijving in de vorige paragrafen strijdig met het planologisch regime. Om het voornemen doorgang te bieden is afwijken van het bestemmingsplan noodzakelijk. Met dit rapport wordt de planologische inpasbaarheid onderbouwd.

5. OMGEVINGSASPECTEN

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relevante omgevingsaspecten. Hierbij wordt bekeken of een omgevingsaspect een belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling. Dit wordt getoetst aan de hand van vigerende specifieke wet- en regelgeving en de vraag of de ontwikkeling in lijn is met een goede ruimtelijke ordening.

5.2. Water

Landelijk is vastgesteld dat bij ruimtelijke plannen en besluiten het watertoetsproces doorlopen moet worden, zodat voldoende rekening wordt gehouden met het waterbelang. In de praktijk betekent dit, dat de initiatiefnemer vroegtijdig afstemming zoekt met de waterbeheerder over de wijze waarop invulling kan worden geven aan de uitgangspunten van duurzaam waterbeheer. Op deze manier wordt nagedacht over behoud en mogelijke versterking van de waterhuishouding in het plangebied en de omgeving en het voorkomen van negatieve effecten (zoals wateroverlast en verdroging).

Het planvoornemen ligt in het beheergebied van wetterskip Fryslân. Voor ruimtelijke plannen in onder meer het beheergebied van wetterskip Fryslân is de website www.dewatertoets.nl ontwikkeld. Als het plan beperkt is in omvang en voldoet aan het voorkeursbeleid van het waterschap, dan komt het in aanmerking voor de korte procedure en wordt een positief wateradvies afgegeven.

In dit geval is de korte procedure van de watertoets doorlopen. Dit houdt in dat het wetterskip Fryslân een standaard wateradvies afgeeft. Voor de verdere procedurele afhandeling van de watertoets in het niet noodzakelijk het waterschap te betrekken, als er met de opmerkingen gemaakt in dit document rekening zal worden gehouden tijdens de verdere uitwerking van dit plan.

De watertoets is bijgevoegd in bijlage I, hiermee wordt rekening gehouden in de verdere uitwerking van het plan.

5.3. Bodem

Bij een ruimtelijk plan moet de bodemkwaliteit van het betreffende gebied inzichtelijk worden gemaakt. Voor de bodemkwaliteit geldt de Wet bodembescherming (Wbb) en het Besluit bodemkwaliteit. In deze ruimtelijke onderbouwing zijn door middel van een vooronderzoek conform de NEN norm 5725 mogelijke bronnen van bodemverontreiniging(en) achterhaald.

Het uitgangspunt van dit vooronderzoek is dat binnen het plangebied van het voornemen, de kwaliteit van de bodem dusdanig moet zijn dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid bij het gebruik van het gebied voor de voorgenomen functie(s).

Voor deze ruimtelijke onderbouwing is dan ook een vooronderzoek uitgevoerd, dat is bijgevoegd in bijlage II. Het historisch onderzoek is uitgevoerd conform de NEN 5725. Hieruit blijkt dat de bodem als 'onverdacht' wordt aangemerkt ten aanzien tot de aanwezigheid van bodemverontreiniging.

Bij beoordeling van de bodemkwaliteit in een bestemmingsplan moet gekeken worden naar de huidige en toekomstige functie van een perceel, naar de huidige kwaliteit van de bodem en of deze met elkaar in overeenstemming zijn. Mocht er een sanering plaats moeten vinden, dan moet ook de financiële haalbaarheid in het afwegingsproces meegenomen worden. Het uitgevoerde bodemonderzoek geeft geen inzicht in de bodemkwaliteit, maar geeft weer dat op de locatie geen verontreinigingen te verwachten vallen. De bodemkwaliteitskaart van de gemeente Heerenveen geeft aan dat ter plaatse een bodemkwaliteitsklasse 'Achtergrondwaarde' te verwachten valt. De huidige en toekomstige functie betreft infrastructuur, er is geen sprake van een functiewijziging. Volgens de handreiking van bodem+ voldoet de achtergrondwaarde. Uit het historisch onderzoek blijkt dat aan deze klasse wordt voldaan. Het financiële aspect is niet relevant, gezien er geen verontreinigingen te verwachten zijn en er geen functiewijziging plaatsvindt.

Het aspect bodem vormt hiermee geen belemmering voor de realisatie van het onderstation.

5.4. Archeologie

De Friese Archeologische Monumentenkaart Extra bevat 2 kaarten, gericht op de Steentijd - Bronstijd en de IJzertijd - Middeleeuwen. Het geschetste beleid wordt geborgd in de bestemmingsplannen. Overeenkomstig het vigerende bestemmingsplan 'De Akkers / Ten Woude', vastgesteld op 14 oktober 2013, is geen archeologische verwachtingswaarde op het plangebied van toepassing.

Het omgevingsaspect archeologie vormt op basis van de huidige inzichten geen belemmering voor het planvoornemen.

5.5. Cultuurhistorie

Op provinciaal niveau is de thematische structuurvisie 'Grutsk op 'e Romte (Trots op de ruimte) vastgesteld op 26 maart 2014. De structuurvisie is gericht op landschappelijke en cultuurhistorische structuren van provinciaal belang en dient als afwegingskader bij ruimtelijke opgaven.

De onderzoekslocatie is vanuit de structuurvisie en bijbehorende landschapstypenkaart gelegen in de Zuidelijke Wouden en getypeerd als woudontginning. Het landschap wordt onder andere gekenmerkt door een opstreckende verkaveling vanuit de beek op de zandruggen van de uitlopers van het Drents plateau. Kernkwaliteiten zijn onder meer afwisseling van open, halfopen tot besloten landschap. Provinciale belangen zijn niet van toepassing op de planlocatie.

Op gemeentelijk niveau wordt het cultuurhistorisch erfgoed op verschillende manieren beschermd. Ter plaatse van de planlocatie zijn geen monumenten aanwezig. In de erfgoednota is de planlocatie gelegen in het gebied dat is getypeerd als naoorlogse uitbreiding tot 1971. Het planvoornemen heeft geen invloed op bestaande stedenbouwkundige en landschappelijke beeldkenmerken.

Het omgevingsaspect cultuurhistorie vormt op basis van de huidige inzichten geen belemmering voor het planvoornemen.

5.6. Ecologie

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het NNN-beleid (voormalig EHS) verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. Ten behoeve van het aspect Ecologie is een natuurtoets uitgevoerd, die zich richt op zowel het bestaande schakelstation als het nieuw te realiseren onderstation. De natuurtoets is bijgevoegd in bijlage III. De conclusies van deze natuurtoets met betrekking tot het te realiseren onderstation zijn onderstaand samengevat.

Gebiedsbescherming

Het planvoornemen heeft geen negatieve effecten aan Natura 2000- en NNN-gebieden tot gevolg op grond van de ruime afstand tot deze gebieden en de beperkte aard van de ingreep.

Soortenbescherming

In het onderzoeksgebied zijn enkele algemene broedvogels aanwezig en te verwachten. Door de werkzaamheden kunnen nesten worden aangetast en kan verstoring van broedende vogels optreden. Daarnaast zijn in het onderzoeksgebied diverse licht beschermde flora, zoogdieren en amfibieën aanwezig en te verwachten. Door realisatie van het planvoornemen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen verloren gaan.

Ten aanzien van de broedvogels worden de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periode tussen half juli en half december wordt nagegaan of nog bewoonde nesten binnen de invloedssfeer van de plannen aanwezig zijn. Bepaalde soorten, zoals Houtduif, broeden langer door, soms wel tot half november.

Voor de licht beschermde soorten flora, zoogdieren en amfibieën geldt een vrijstelling op de verbodsbepalingen. Maatregelen zijn op basis van het huidige beschermingsregime niet noodzakelijk

Overigens wordt in de natuurtoets ook aandacht besteed aan het mogelijk voorkomen van vleermuizen in het bestaande schakelstation. De sloop van het schakelstation maakt echter geen onderdeel uit van de omgevingsvergunningaanvraag en daarmee deze ruimtelijke onderbouwing. Dit aspect vormt hiermee geen belemmering voor de realisatie van het nieuwe onderstation.

Met inachtneming van bovengenoemde maatregelen geldt vanuit het aspect Ecologie geen belemmering voor de realisatie van het nieuwe onderstation.

5.7. MER-beoordeling

Hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer gaat in op de verplichting van een milieueffectrapportage (afgekort: MER). Het Besluit milieueffectrapportage beschrijft categorieën van aangewezen activiteiten die MER-plichtig (categorie C) of m.e.r.-beoordelingsplichtig (categorie D) zijn.

Het planvoornemen is niet opgenomen in categorie C of categorie D van het Besluit MER. De realisatie van het onderstation is daarom niet MER-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig. Dit aspect vormt dan ook geen belemmering voor het planvoornemen.

Overigens blijkt uit de milieuonderzoeken die in het kader van deze ruimtelijke onderbouwing zijn gedaan, dat er geen negatieve effecten voor het milieu te verwachten zijn.

5.8. Verkeersaspecten

De realisatie van het onderstation kent geen verkeersaantrekkende werking. Er zijn daarom geen verkeersaspecten die bij dit plan een rol spelen. Het aspect verkeer vormt daarmee geen belemmering voor het plan.

5.9. Geluid

Het onderstation is geen geluidgevoelige bestemming. Door het ontbreken van een verkeersaantrekkende werking is geluid van wegverkeer uit te sluiten. Wel moeten de transformatoren beschouwd worden als geluidsbron. Beide transformatoren hebben een vermogen van 4,4 megavolt ampère (MVA). Conform het VNG-boekje, bedrijven en milieuzoneering, moet hiervoor een afstand tot geluidgevoelige bestemmingen van 30 m worden aangehouden. De dichtstbijzijnde geluidgevoelige bestemming bevindt zich op meer dan 70 m afstand. Het aspect geluid vormt daarmee geen belemmering voor het plan.

5.10. Externe veiligheid

De voorgenomen ontwikkeling betreft geen kwetsbare objecten noch betreft het een risicobron. Het aspect externe veiligheid vormt daarmee geen belemmering voor het plan.

5.11. Luchtkwaliteit

Doordat de voorgenomen ontwikkeling geen verkeersaantrekkende werking kent, speelt verkeer tevens geen rol met betrekking tot luchtkwaliteit. Het aspect luchtkwaliteit vormt daarmee geen belemmering voor het plan.

5.12. Conclusie

De in dit hoofdstuk behandelde relevante omgevingsaspecten tonen aan dat geen sprake is van belemmeringen voor de realisatie van een nieuw onderstation. De vervanging van het onderstation is in relatie tot de omgevingsaspecten planologisch inpasbaar.

6. FINANCIËLE TOELICHTING EN MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

6.1. Financiële toelichting

De financiële uitvoerbaarheid wordt door ProRail gewaarborgd.

6.2. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Op grond van artikel 2.1 lid 1 onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (afgekort: Wabo) is het verboden zonder omgevingsvergunning een project uit te voeren, waarin een bouwwerk wordt gebouwd dat in strijd is met een bestemmingsplan. Het vigerende bestemmingsplan 'De Akkers / Ten Woude', duidt onderhavige planlocatie aan als 'Bedrijf - nutsvoorzieningen' en 'Groen' en is in dat verband strijdig met de voorgenomen ontwikkeling. Tevens biedt het bestemmingsplan geen vrijstelling of afwijkingbevoegdheid aan het college van burgemeester en wethouders. Dit betekent dat een omgevingsvergunning noodzakelijk is om de realisatie van het nieuwe onderstation planologisch en juridisch mogelijk te maken.

Deze vergunning kan slechts worden verleend indien de voorgenomen ontwikkeling niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat.

De vergunning kan worden verleend door middel van het toepassen van de uitgebreide afwijkingsprocedure als bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3, Wabo. In het kader van de uitgebreide afwijkingsprocedure worden de aanvraag, de ontwerpbesluiting en de bijbehorende stukken gedurende een periode van 6 weken voor een ieder ter inzage gelegd. Gedurende deze periode kunnen zienswijzen worden ingediend.

6.3. Bestuurlijk voorverleg

Bij de voorbereiding van het besluit tot het verlenen van de omgevingsvergunning voor planologische strijdigheid wordt overleg gevoerd met de besturen van overheidsorganen die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening, overeenkomstig art. 6.18 Bor jo. 3.1.1 Bro. Met het waterschap is hieraan reeds invulling gegeven in het kader van de watertoets. Gedurende de ter visie legging van het ontwerp besluit wordt eveneens overleg gevoerd met de provincie en het rijk.

BIJLAGE I WATERTOETS

datum 20-5-2016
dossiercode 20160520-2-13010

Project: RIS712-1 Onderstation Heerenveen
Gemeente: Heerenveen
Aanvrager: Drs. B. Holleman
Organisatie: Railinfra Solutions

Geachte heer/mevrouw Drs. B. Holleman,

Voor het plan *RIS712-1 Onderstation Heerenveen* heeft u een watertoets aangevraagd op www.dewatertoets.nl. Met de gegevens die u heeft opgegeven, is bepaald dat het plan een beperkte invloed heeft op de waterhuishouding en de afvalwaterketen. Hierdoor kan de korte procedure worden gevolgd voor de watertoets.

Dit betekent dat de beperkte invloed van het plan kan worden opgevangen met standaard maatregelen. Deze maatregelen vindt u in het onderstaande standaard wateradvies dat u in de ruimtelijke onderbouwing van het plan kunt opnemen. U hoeft dan verder geen contact met ons op te nemen. Mochten er desondanks vragen zijn, dan kunt u contact opnemen via 058 292 2222 en vragen naar de contactpersoon voor uw gemeente.

Via www.dewatertoets.nl hebben wij uw watertoets als een melding ontvangen. Wij archiveren deze melding. De watertoets is hiermee voor Wetterskip Fryslân afgerond.

Met vriendelijke groet,

Wetterskip Fryslân
Postbus 36
8900 AA Leeuwarden
T 058 292 2222
F 058 292 2223
E info@wetterskipfryslan.nl

Wateradvies korte procedure

De initiatiefnemer heeft Wetterskip Fryslân geïnformeerd over het plan *RIS712-1 Onderstation Heerenveen* via de Digitale watertoets (www.dewatertoets.nl). Hiermee is bepaald dat het plan een zodanige invloed heeft op de waterhuishouding en de afvalwaterketen dat kan worden volstaan met een standaard wateradvies.

In dit advies staan de maatregelen die Wetterskip Fryslân adviseert om wateroverlast te voorkomen en het water in de sloten schoon te houden. Het is een standaard advies dat voor alle kleine plannen wordt gegeven. Hierdoor kan het voorkomen dat niet alle punten gelden voor het plan *RIS712-1 Onderstation Heerenveen*.

Probeer regenwater langzaam weg te laten lopen

Regenwater dat op een verhard oppervlak valt, gaat sneller naar het riool of een sloot dan regenwater dat op onverhard oppervlak valt (zoals gras of een groenstrook). Wanneer opeens veel water in de riolen en sloten komt kan dit wateroverlast geven. Het is daarom belangrijk dat het regenwater langzaam wegloopt. Dit kan op verschillende manieren. Vang het regenwater eerst in een regenton op, gebruik grasstenen ('open bestrating') voor de bestrating en bestraat niet het hele perceel maar laat wat stukken open met gras of andere beplanting.

Regenwater niet op het riool lozen

Wij adviseren om regenwater direct op een sloot te lozen en niet op het vuilwaterriool. De rioolwaterzuivering wordt dan niet onnodig belast met schoon regenwater. Dit is uiteraard alleen mogelijk als er een sloot dicht bij het perceel ligt.

Gebruik schone bouwmaterialen, gebruik geen chemische onkruidbestrijding

Regenwater dat op het plangebied valt, komt uiteindelijk altijd in het grondwater of in het oppervlaktewater. Voorkom watervervuiling door geen uitlogende bouwmaterialen zoals zink, koper en lood te gebruiken. Deze materialen zijn een belangrijke bron voor de vervuiling van ons water. Ook adviseren wij om geen chemische middelen voor onkruidbestrijding te gebruiken.

Vloeren minimaal een meter boven het grondwater

Wij adviseren om het vloerpeil (bovenkant vloer) van woningen en andere bouwwerken minimaal een meter boven het grondwaterpeil aan te leggen. Hierdoor wordt grondwateroverlast voorkomen.

Vergunningen die bij het waterschap moeten worden aangevraagd

Voor sommige werkzaamheden of activiteiten is een watervergunning van het waterschap nodig of moet een melding worden gedaan. Voorbeelden zijn

- het onttrekken en/of lozen van grondwater (bijvoorbeeld bronneringen),
- het lozen van afvalwater op het oppervlaktewater,
- het toepassen van grond in een watergang,
- het graven of dempen van sloten,
- de aanleg van dammen of duikers.

Meer informatie hierover is te vinden op onze website www.wetterskipfryslan.nl/waterwet.

Koude- en warmteopslag

Als sprake is van koude- en warmteopslag in de bodem wijzen wij u er op dat u hiervoor contact op dient te nemen met de provincie Fryslân. Een contactpersoon vindt u op www.wetterskipfryslan.nl bij het digitaal loket onder het kopje watertoets.

De WaterToets 2014

BIJLAGE II HISTORISCH VOORONDERZOEK CF. NEN 5725

onderwerp	historisch bodemonderzoek cf. NEN 5725	
project	Onderstation Heerenveen	
opdrachtgever	ProRail	
projectcode	RIS712-1	
referentie	RIS712-1/beii/018	
opgemaakt door	ing. W.E.L. Smits MSc	
gecontroleerd door	ing. I.J.M. de Beer	
goedgekeurd door	ing. T. Yajeb	paraaf
status	concept 1.0	
datum opmaak	19 mei 2016	
bijlagen	I Regionale situatie II Boorplan	

aan	ProRail
kopie	-

1. INLEIDING

In opdracht van ProRail voert Railinfra Solutions een milieukundig bodemonderzoek uit ter plaatse van het te realiseren onderstation langs het spoor tussen Zwolle - Leeuwarden. Deze notitie beschrijft het vooronderzoek dat is uitgevoerd conform de NEN 5725 voorafgaand aan het verkennend bodemonderzoek conform de NEN 5740.

Aanleiding en doel

ProRail heeft het voornemen het schakelstation 'Heerenveen' langs het spoor Zwolle - Leeuwarden, te vervangen door een nieuw onderstation. Het bestaande schakelstation 'Heerenveen' biedt onvoldoende capaciteit voor een nieuwe dienstregeling die uiterlijk in 2020 wordt gerealiseerd.

Dit vooronderzoek brengt mogelijke verontreinigingen in kaart op basis van beschikbare bronnen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het vooronderzoek. Hierin wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende onderdelen:

- locatiegegevens;
- bodemopbouw en geohydrologie;
- historische informatie;
- bodemkwaliteitskaart;
- beschikbare bodeminformatie;
- niet gesprongen explosieven;
- archeologie.

Hoofdstuk 3 gaat in op de conclusies van het vooronderzoek en de onderzoekshypothese en -strategie van het uit te voeren bodemonderzoek. In hoofdstuk 4 zijn de gebruikte referenties opgenomen.

2. VOORONDERZOEK

2.1. Algemeen

Voorafgaand aan het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek conform de NEN 5740 [ref. 1.] dient een vooronderzoek conform respectievelijk de NEN 5725 [ref. 2.] uitgevoerd te worden.

Met een vooronderzoek wordt door archief- en dossieronderzoek, een terreininspectie en interviews met onder andere de eigenaar of gebruiker informatie verzameld over het voormalig, huidig en toekomstig bodemgebruik, de bodemopbouw en geohydrologie en de financieel-juridische situatie. Dit vooronderzoek is met name gericht op het achterhalen van mogelijke bronnen van bodemverontreiniging(en).

2.2. Locatiegegevens

Het te realiseren onderstation is gelegen ter hoogte van kilometrering 136.18 van het spoor tussen Zwolle - Leeuwarden.

Afbeelding 2.1. Locatie nieuw onderstation Heerenveen

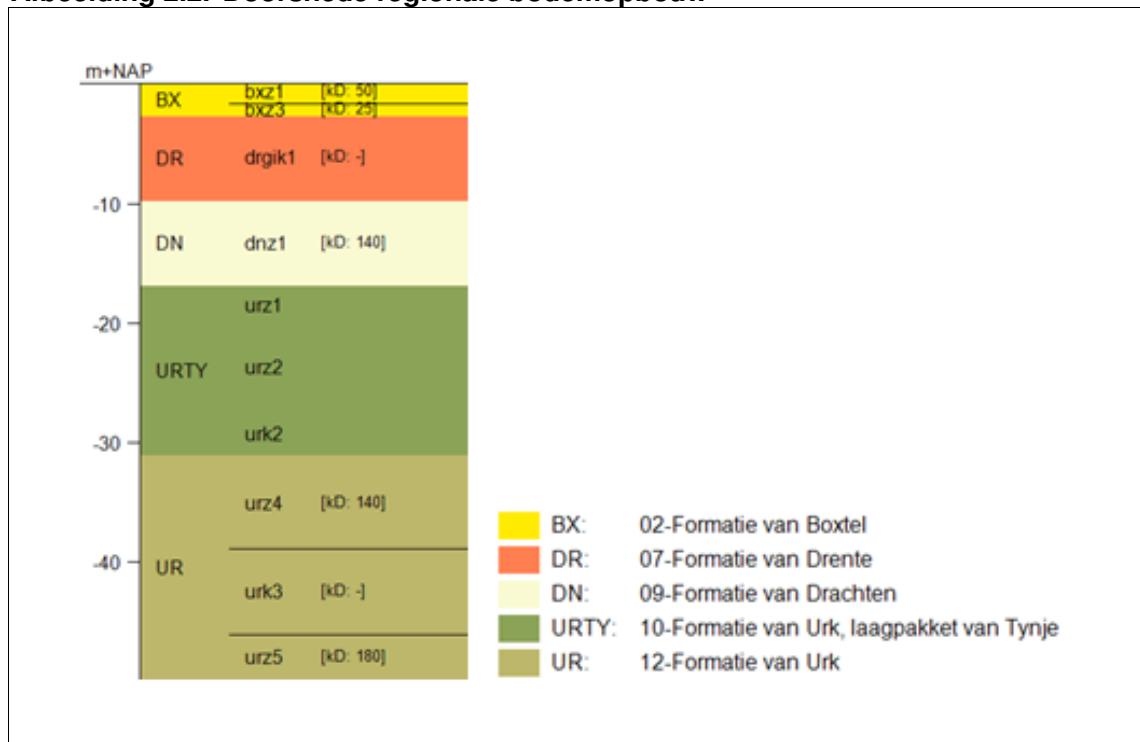

De ligging van de locatie is indicatief weergegeven op bovenstaande afbeelding 2.1 en op de regionale situatie in bijlage I (schaal 1 : 25.000).

2.3. Bodemopbouw en geohydrologie

De geohydrologische opbouw ter plaatse van de onderzoekslocatie is schematisch weergegeven in afbeelding 1.2 en tabel 1.1. De schematisatie is gebaseerd op gegevens beschikbaar via het DINOloket.

Afbeelding 2.2. Doorsnede regionale bodemopbouw

Tabel 2.1. Regionale bodemopbouw

diepte (in m t.o.v. NAP)	geohydrologische schematisatie	geohydrologische betekenis
0,15 - -2,57	Formatie van Bortel	1 ^e watervoerende pakket
-2,57 - -9,75	Formatie van Drenthe	2 ^e watervoerende pakket
-9,75 - -16,81	Formatie van Drachten	3 ^e watervoerende pakket
-16,81 - -31	Formatie van Urk, laagpakket van Tynje	4 ^e watervoerende pakket
-31 - -55,5	Formatie van Urk	5 ^e watervoerende pakket

Uit gegevens van het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium blijkt dat de gemiddelde freatische grondwaterstand 0,92 m-mv is. Uit het Provinciaal Georegister (www.provinciaalgeoregister.nl) blijkt dat de grondwaterstroming waarschijnlijk naar het zuidoosten is gericht. De onderzoekslocatie is niet gelegen in een waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied en boringsvrije zone.

2.4. Historische informatie

In afbeelding 2.3 zijn een viertal oude topografische kaarten opgenomen van de onderzoekslocatie.

Op de kaarten is te zien dat het spoor in 1940 al aanwezig was langs de onderzoekslocatie. De in de directe omgeving gelegen percelen zijn in de loop der jaren getransformeerd van akker- naar woonlandschap.

Afbeelding 2.3. Oude topografische kaarten

2.5. Bodemkwaliteitskaart

Overeenkomstig de bodemfunctieklasseskaart van de Provincie Friesland is de locatie aangemerkt als 'Wonen'. De boven- en ondergrond voldoet, volgens de ontgravings- en toepassingskaart, aan de achtergrondwaarde. Het spoor maakt geen onderdeel uit van de bodemkwaliteitskaart.

Algemene bodemkwaliteit langs het spoor

Over het algemeen worden langs het spoor plaatselijk licht verhoogde gehalten aan zware metalen, PAK en minerale olie aangetroffen. Het betreft een diffuse verontreiniging als gevolg van slijtage van de bovenleiding (koper), mors- en lekverliezen bij wissels en lasverbindingen van spoorstaven (olie), onkruidbestrijding in spoorbermen (pesticiden) en toepassing van koolas in inspectiepaden (PAK).

2.6. Beschikbare bodeminformatie

Voor de beschikbare bodeminformatie is het bodemloket (www.bodemloket.nl) geraadpleegd. Daarnaast is bodeminformatie opgevraagd bij de gemeente Heerenveen (d.d. 4 mei 2016) en de Stichting Bodemsanering NS (SBNS), d.d. 4 mei 2016.

Plangebied

Uit de geraadpleegde bronnen blijkt dat bodeminformatie bekend is van de onderzoekslocatie. Namens SBNS heeft Syncera De Straat in 2005 een bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de groenstrook. In onderstaande afbeelding is een uitsnede opgenomen van het boorplan.

Afbeelding 2.4. Uitsnede onderzoek SBNS

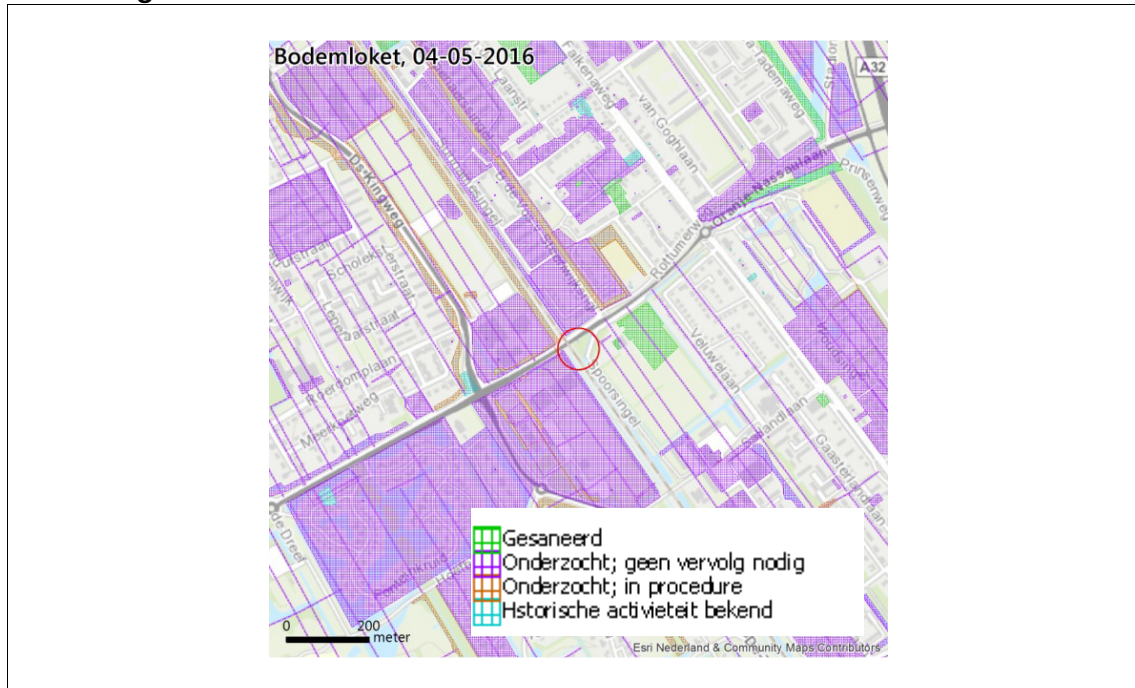

Zintuiglijk zijn geen bodemvreemde bijmengingen waargenomen. De bovengrond bevat geen verhoogde gehalten aan onderzochte parameters. De ondergrond ter plaatse van het nieuw te realiseren onderstation is niet onderzocht. Ter hoogte van de spoorwegovergang is een licht verhoogd gehalte aan PAK gemeten. De ondergrond ter plaatse van de spoorwegovergang bevat geen verhoogde gehalten aan onderzochte parameters. De grondwaterstand bevond zich ten tijde van dit onderzoek op 2 m -mv. In het grondwater zijn licht verhoogde concentraties aan arseen, chroom en xylenen gemeten. Daarnaast is in het grondwater een matig verhoogde concentratie aan nikkel gemeten. Na herbemonstering en analyse op nikkel bevat het grondwater een licht verhoogde concentratie.

Directe omgeving

In de directe omgeving (< 25 m) van het plangebied zijn bodemonderzoeken uitgevoerd. Onderstaande afbeelding is een uitsnede van het bodemloket. Ten noordoosten van de onderzoekslocatie wordt melding gemaakt van een demping. Overeenkomstig bodemloket geven de resultaten aan dat de (voormalige) activiteiten en/of de onderzoeklocatie / demping voldoende zijn onderzocht in het kader van de Wet bodembescherming. De onderzoeken zijn in het kader van dit vooronderzoek niet ingezien.

Afbeelding 2.5. Uitsnede bodemloket

2.7. Niet gesprongen explosieven

Ten behoeve van het vooronderzoek is door literatuuronderzoek nagegaan of er een kans is dat tijdens de werkzaamheden gestuit wordt op achtergebleven (conventionele) explosieven (NGE) in de bodem. NGE resteren uit bombardementen en gevechten, voornamelijk uit de Tweede Wereldoorlog. Bombardementen hebben vooral plaatsgevonden op strategische doelen, zoals onder andere industriële sites, verbindingswegen, spoorwegen en -stations, bruggen en havens. Deze NGE kunnen een gevaar vormen bij grond roerende werkzaamheden.

Uit de geraadpleegde literatuur [ref. 3.] blijkt dat in de omgeving van Heerenveen enkele oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden. Echter, uit RailMaps volgt dat er geen risico aanwezig is met betrekking tot NGE.

2.8. Archeologie

De Friese Archeologische Monumentenkaart Extra bevat twee kaarten, gericht op de Steentijd - Bronstijd en de IJzertijd - Middeleeuwen. Het geschetste beleid wordt geborgd in de bestemmingsplannen. Overeenkomstig het vigerende bestemmingsplan 'De Akkers / Ten Woude', vastgesteld op 14 oktober 2013, is geen archeologische verwachtingswaarde op het plangebied van toepassing.

3. CONCLUSIE EN ONDERZOEKSOPZET

Op basis van het vooronderzoek zijn de onderzoekshypothesen en -strategieën voor het uitvoeren van het milieuhygiënisch bodemonderzoek opgesteld. De bodem wordt als 'onverdacht' ten aanzien van het voorkomen van verontreiniging aangemerkt.

De bodem ter plaatse van het onderstation wordt onderzocht volgens de onderzoeksstrategie voor een onverdachte niet-lijnvormige locatie (ONV-NL).

In tabel 3.1 is de onderzoekshypothese en -strategie voor de onderzoekslocatie weergegeven. In bijlage II is het boorplan bijgevoegd.

Tabel 3.1. Onderzoekshypotheses en strategieën

code deellootatie	omschrijving deellootatie	protocol (en onderzoeks-opzet)	veldwerk	chemisch onderzoek
1	onderstation (circa 135 m ²)	NEN 5740 (ONV-NL)	2 boringen tot 0,5 m- mv. 1 boring tot 2,0 m -mv. 1 freatische peilbuis	2 x standaardpakket grond 1 x standaardpakket grondwater

Toelichting:

- standaardpakket grond: droge stof, lutum (deeltjes < 2 µm), organisch stofgehalte (humus), zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, Zn), polychloorbifenylen (PCB), polycyclische koolwaterstoffen (PAK) en minerale olie (GC);
- standaardpakket grondwater: zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, Zn), vluchtige aromaten (inclusief naftaleen), vluchtige alifatische chloorkoolwaterstoffen en minerale olie (GC).

4. REFERENTIES

1. Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond, NEN 5740, NNI, januari 2009.
2. NEN 5725 - Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek, Nederlands Normalisatie-instituut, Delft, januari 2009.
3. En nooit was het stil...Kroniek van een luchtoorlog. Deel 2 Luchtaanvallen op doelen in en om Nederland, Gerrit J. Zwanenburg.

BIJLAGE I REGIONALE SITUATIE

getekend: G.H. Heuver
 gecontroleerd: C.J.M. Ottenhof
 goedgekeurd: C.J.M. Ottenhof
 versie: definitief 1
 datum: 04-05-2016

Regionale situatie Ligging locatie

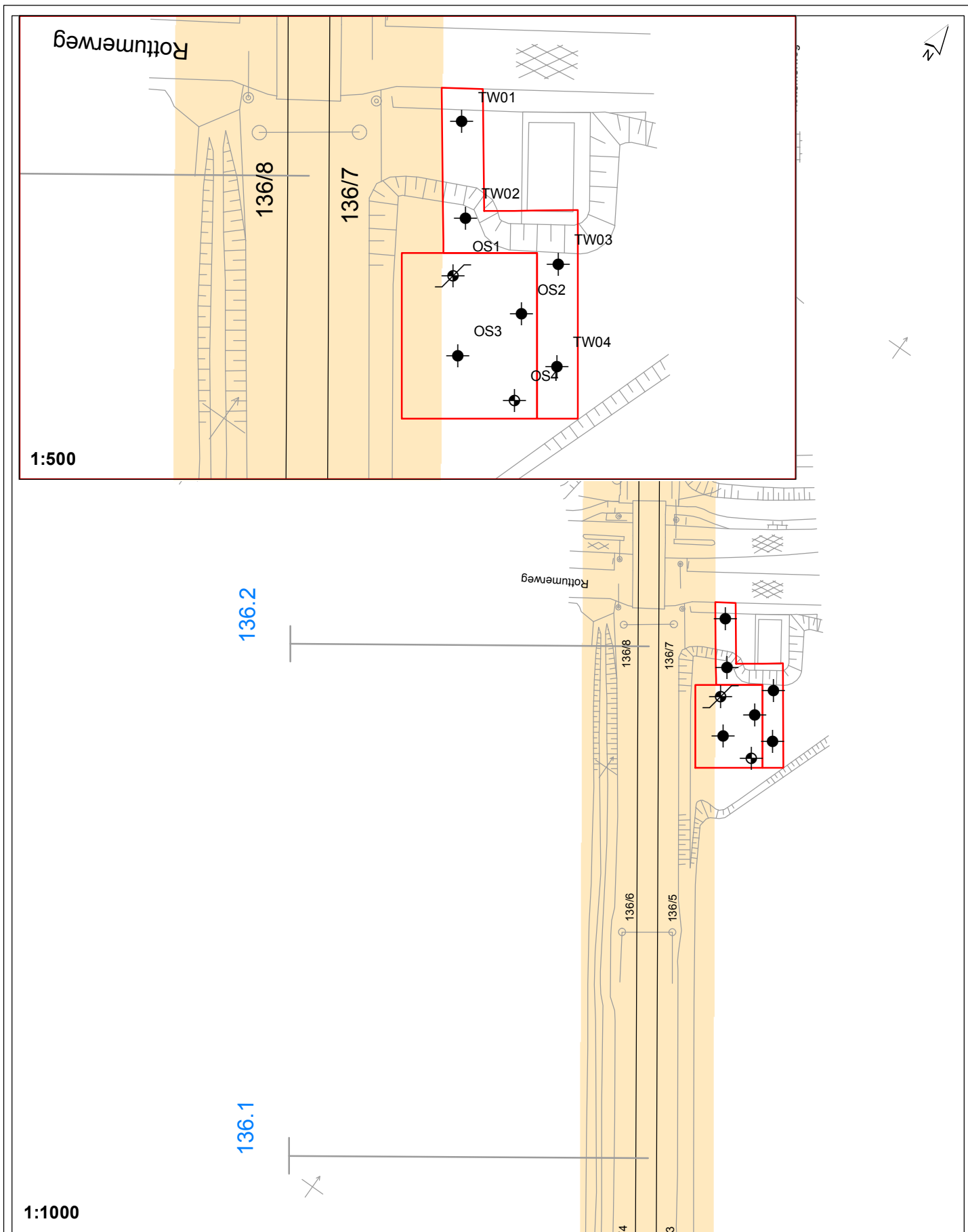
opdrachtgever: ProRail
 projectnaam: Onderstation Heerenveen
 projectcode: RIS712-1

formaat: A4 staand
 schaal: 1:25000

0 300 600 900 m

Witteveen + Bos

BIJLAGE II BOORPLAN

boring tot 0,5 m-mv boring tot 2 m-mv peilbuis (freatisch) onderzoekslocatie veiligheidszone 11m	getekend: G.H. Heuver gecontroleerd: W.E.L. Smits goedgekeurd: C.J.M. Ottenhof versie: definitief 1 datum: 19-05-2016 tekeningnr: 2 formaat: A4 staand schaal: 1:1000 0 10 20 30 m	Boorplan opdrachtgever: ProRail projectnaam: Onderstation Heerenveen projectcode: RIS712-1
--	---	--

BIJLAGE III QUICKSCAN NATUURTOETS

quickcan natuurtoets

Quickscan natuurtoets vervanging schakelstation Rottumerweg, Heerenveen

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

ProRail

Status

concept

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets vervanging schakelstation Rottumerweg, Heerenveen

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode

Datum

Status

16-116

13 april 2016

concept

Auteur[s]

M. (Mandy) Oudshoorn

Tweede lezer

A. (Anton) Alberts en M. (Marco) van der Sluis

Opdrachtgever

ProRail

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

M. (Mandy) Oudshoorn (2016). Quickscan natuurtoets vervanging schakelstation Rottumerweg, Heerenveen. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 16-116. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doel	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	3
1.3 Algemene opzet onderzoek	4
2. Gebiedsbescherming	6
2.1 Natuurbeschermingswet 1998	6
2.2 Ecologische Hoofdstructuur	7
2.3 Overige natuurgebieden	9
3. Soortenbescherming	10
3.1 Onderzoeksmethode	10
3.2 Flora	10
3.3 Vleermuizen	12
3.4 Grondgebonden zoogdieren	13
3.5 Broedvogels	13
3.6 Amfibieën	14
3.7 Vissen	15
3.8 Overige soortgroepen	16
4. Geraadpleegde bronnen	17

Bijlagen

- Bijlage 1 - Samenvatting huidige natuurwetgeving
- Bijlage 2 - Uitgangspunten Aeries berekening
- Bijlage 3 - Aeries berekening
- Bijlage 4 - Verspreidingskaarten

Samenvatting

Aanleiding en doel

Ecogroen heeft in opdracht van ProRail een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen vervanging van een schakelstation aan de Rottumerweg te Heerenveen.

Natuurwetgeving en -beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In voorliggend onderzoek is het project getoetst aan de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid.

Effectbeoordeling beschermde gebieden

De plannen leiden niet tot negatieve effecten op Natura 2000- en EHS-gebieden. Het onderzoeksgebied ligt niet in of nabij de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). Ook is geen sprake van externe werking. Effecten op EHS-gebieden zijn uitgesloten. Gezien de ruime afstand en de aard van het project is ook geen sprake van directe negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Ook indirect zijn er geen effecten op de instandhoudingsdoelen; de tijdelijke uitstoot van stikstof reikt niet tot Natura 2000-gebieden. Ook worden geen bijzondere natuurwaarden buiten de EHS aangetast door de plannen. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet en het EHS-beleid is dan ook niet aan de orde.

Effectbeoordeling beschermde soorten

In het onderzoeksgebied zijn diverse beschermde soorten aanwezig of te verwachten. Afhankelijk van de beschermingsstatus dienen vervolgstappen te worden genomen, zie samengevat in onderstaande tabel;

Beschermde soorten	Huidig beschermingsregime	Vervolgstappen
Vleermuizen	Ffw tabel 3 (en HR IV)	Nader onderzoek
Broedvogels	Ffw tabel 3	Buiten broedperiode werken
Wilde gagel	Ffw tabel 2	Evt werkzaamheden nabij groeiplaatsen conform gedragscode, vastleggen in ecologisch werkprotocol
Kleine modderkruiper	Ffw tabel 2	Evt werkzaamheden in watergangen conform gedragscode, vastleggen in ecologisch werkprotocol
Licht beschermde flora, zoogdieren en amfibieën	Ffw tabel 1	Vrijstelling Ffw

- Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Het schakelstation bevat open stootvoegen en een toegankelijke spouwmuur waar gebouwbewonende vleermuissoorten gebruik van kunnen maken. Door sloop van het gebouw kunnen deze verloren gaan;
- Alle vogelsoorten zijn gedurende het broedseizoen strikt beschermd. In het onderzoeksgebied zijn enkele algemene broedvogels aanwezig en te verwachten. Door de werkzaamheden kunnen nesten worden aangetast en kan verstoring van broedende vogels optreden;
- Langs één van de wateren in het onderzoeksgebied is de matig beschermde Wilde gagel aangetroffen. Bij eventuele (graaf)werkzaamheden kunnen groeiplaatsen worden aangetast;

- In het onderzoeksgebied is de matig beschermde Kleine modderkruiper aangetroffen. Bij eventuele graafwerkzaamheden in de watergangen kan schade aan het leefgebied en aantasting van exemplaren optreden;
- In het onderzoeksgebied zijn diverse licht beschermde flora, zoogdieren en amfibieën aanwezig en te verwachten. Door realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen verloren gaan;
- Overige (zwaarder) beschermde soorten zijn niet aangetroffen of te verwachten.

Soorten die vanaf 2017 vanuit de aangepaste soortenlijst onder de Wet Natuurbescherming worden beschermd zijn -met uitzondering van mogelijke aanwezigheid van vleermuizen- niet in het onderzoeksgebied aanwezig en worden ook niet verwacht. De aangetroffen Wilde gagel en Kleine modderkruiper zijn onder het nieuwe beschermingsregime naar verwachting niet meer beschermd. Onzeker is of de beschermingsstatus van huidige tabel 1-soorten zoogdieren en amfibieën wijzigt.

Eindconclusies en vervolgstappen

- Het project heeft geen effecten op beschermde gebieden. Er zijn geen vervolgstappen ten aanzien van gebiedsgerichte bescherming nodig;
- Het aanvullend vleermuisonderzoek dient conform het vleermuisprotocol te worden uitgevoerd. Ruim voorafgaand aan de sloop dienen vier bezoeken uitgevoerd te worden in de periode mei-september gericht op mogelijke kraam-, zomer-, paar- en/of winterverblijfplaatsen;
- Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periode tussen half juli en half december, is het wel van belang om na te gaan of nog bewoonde nesten van bijvoorbeeld Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedsfeer van de plannen. Dit is een soort die langer kan doorbroeden, soms wel tot half november;
- Voor eventuele werkzaamheden in de watergangen geldt een vrijstelling in het kader van de Ffw, mits gewerkt volgens de randvoorwaarden uit een gedragscode om schade aan Kleine modderkruiper en Wilde gagel te voorkomen. Hierbij kan worden gewerkt volgens de voorschriften in de Gedragscode van Unie van Waterschappen (2012). Van belang is om maatregelen (o.a. ten aanzien van de geschikte periode en uitvoeringswijze) vast te leggen in een ecologisch werkprotocol, zodat aantoonbaar gewerkt wordt conform de toe te passen gedragscode. Dit is alleen van toepassing als de werkzaamheden in 2016 worden uitgevoerd: na 1 januari 2017 vervalt de beschermingsstatus van Wilde gagel en Kleine modderkruiper;
- Voor de laag beschermde soorten flora, zoogdieren en amfibieën geldt een vrijstelling van de verbodsartikelen in het kader van de vigerende Ffw. Er bestaat een (kleine) kans dat huidige laag beschermde zoogdieren en amfibieën een strikte beschermingsstatus krijgen in de aanstaande Wet Natuurbescherming. In de loop van dit jaar komt hierover meer duidelijkheid.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Ecogroen heeft in opdracht van ProRail (contactpersonen Arnold van Driel en Gijsbert van den End) een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen vervanging van een schakelstation ter hoogte van de Rottumerweg te Heerenveen.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de vigerende wetgeving is gegeven in bijlage 1. Daarnaast is rekening gehouden met de aanstaande Wet Natuurbescherming, die naar verwachting vanaf 1 januari 2017 in werking treedt.

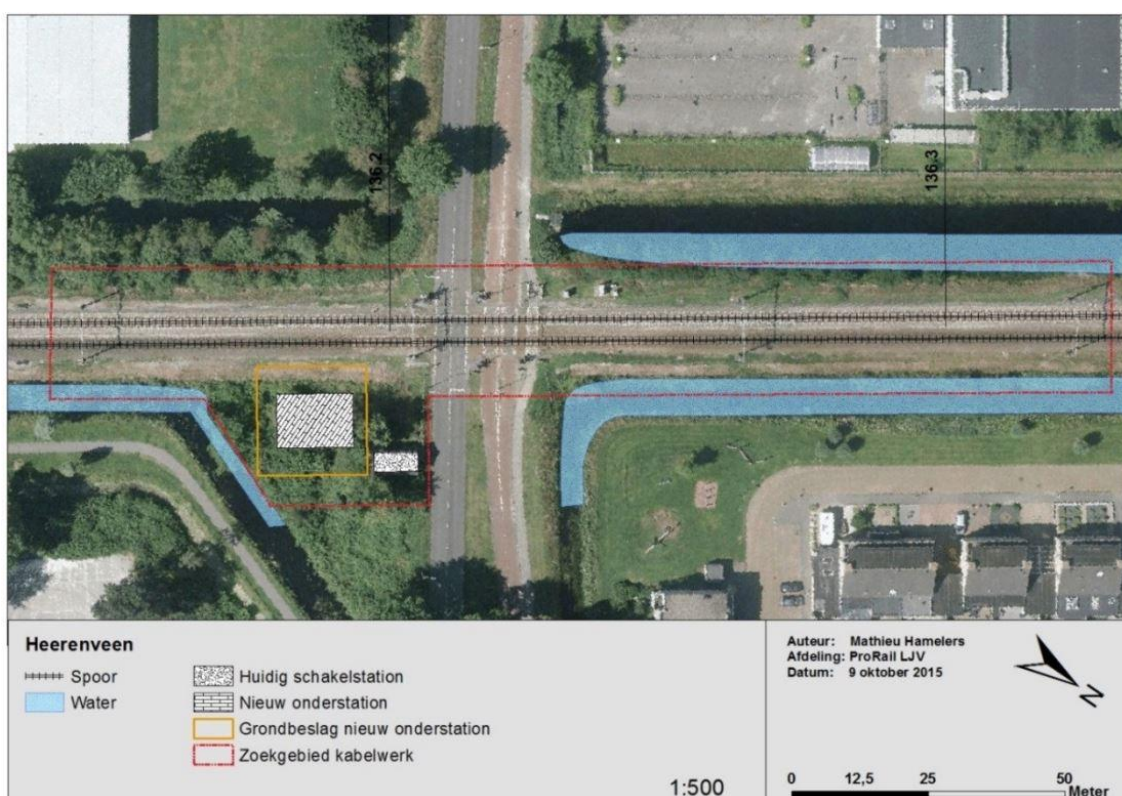
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het projectgebied ligt langs de spoorlijn Zwolle-Leeuwarden, naast de overweg Rottumerweg in Heerenveen. Hier is ter hoogte van km 136.20 een schakelstation aanwezig (zie figuur 1.1). ProRail gaat deze vervangen voor een onderstation.

Figuur 1.1 Onderzoeksbied (rood omlijnd) rondom huidige schakelstation (blauwe asterisk).

Het schakelstation wordt gesloopt zodra het onderstation in gebruik is genomen. Het totale grondbeslag van het onderstation bedraagt circa 20*20 meter, inclusief vrije ruimte, verharding en een toegangsweg (zie figuur 1.2). Het werk zal hoofdzakelijk ter plaatse van het nieuw te bouwen onderstation plaatsvinden. Mogelijk worden binnen het ruimere onderzoeksgebied grondwerkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van het leggen van kabels en leidingen. Het project wordt naar verwachting in de periode juni-oktober 2017 uitgevoerd.

Figuur 1.2 Overzicht van de werkzaamheden. De plaatsing van het onderstation en het grondbeslag zijn indicatief (ProRail 2015).

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-)maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

Naar verwachting treedt de (nieuwe) Wet Natuurbescherming vanaf januari 2017 in werking (zie kader 1). Deze wet voegt drie bestaande natuurwetten samen; Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998

en Boswet. Aangezien uitvoering van dit project naar verwachting vanaf 2017 plaatsvindt, wordt in dit onderzoek rekening gehouden met de wijzigingen tussen de vigerende en de nieuwe natuurwetgeving.

Kader 1: Wet Natuurbescherming

Het voorstel voor de wet Natuurbescherming is op 15 december 2015 door de Eerste Kamer aangenomen. De nieuwe wet Natuurbescherming vervangt de Boswet (1961), de Flora- en faunawet (1998 en 2002) en de Natuurbeschermingswet 1998 (2005). Verwacht wordt dat de wet in werking treedt op 1 januari 2017. Taken en verantwoordelijkheden worden zoveel mogelijk bij provincies neergelegd, overeenkomstig het uitgangspunt 'decentraal tenzij'. Provincies krijgen daarnaast (meer) bevoegdheid bij het benoemen van beschermde soorten. Verwacht wordt dat de grootste verandering optreden in het onderdeel flora en fauna. Ten aanzien van de Natuurbeschermingswet 1998 worden geen veranderingen verwacht.

De toetsing op beschermde gebieden (Nbw) blijft gelijk, hier worden geen inhoudelijke veranderingen verwacht. De lijsten met beschermde soorten (Ffw) gaan wel veranderen. Daarom wordt bij het onderdeel beschermde soorten voor dit project per soortgroep een doorkijk naar de Wet Natuurbescherming gegeven (zie verder in hoofdstuk 3).

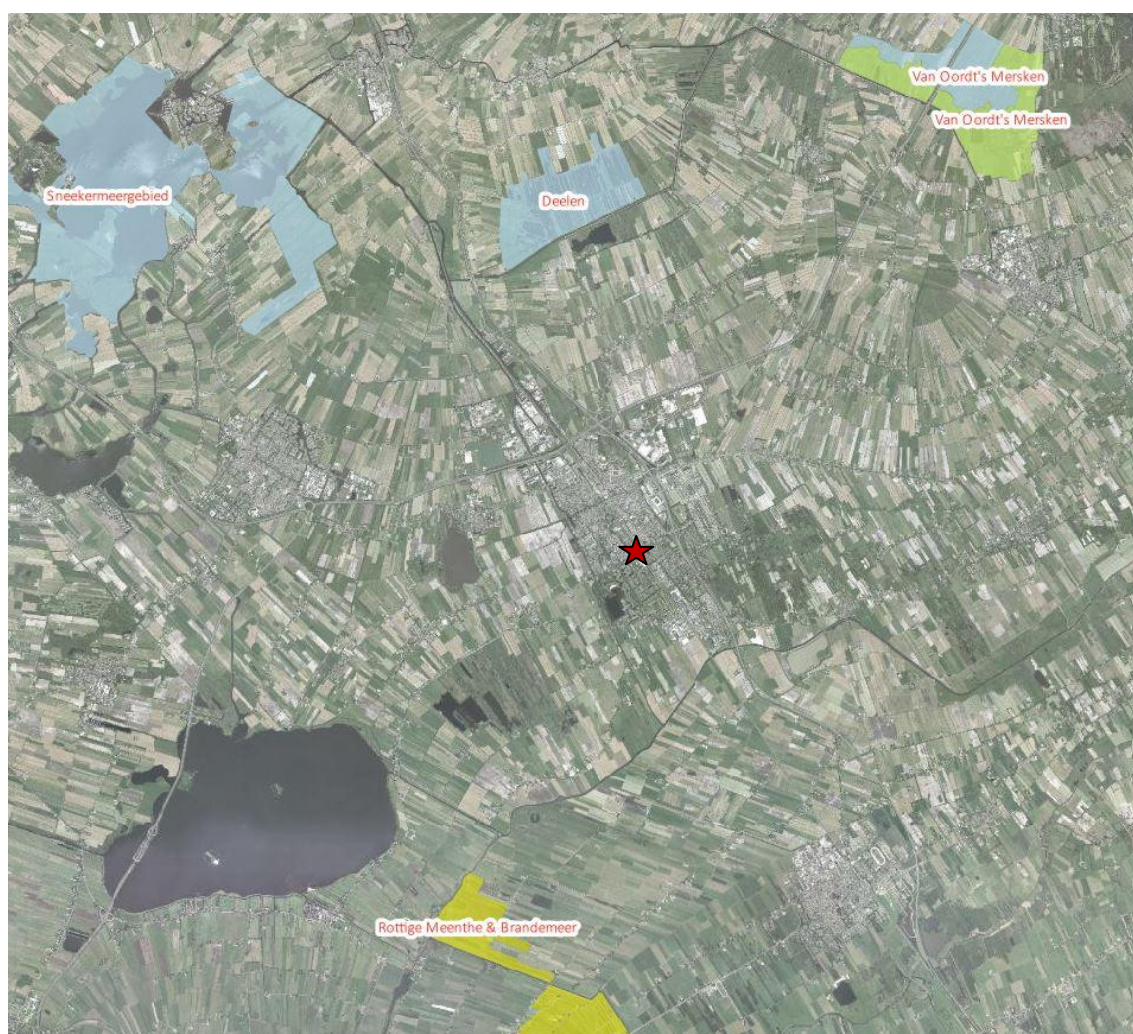
2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Situatie

Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is de Deelen (Vogelrichtlijngebied), gelegen op een afstand van meer dan 7 kilometer van het onderzoeksgebied (zie figuur 2.1). Op ruimere afstand liggen onder andere Natura 2000-gebieden Sneekermeergebied, Van Oordt's Mersken en Rottige Meenthe & Brandemeer.

Figuur 2.1 Ligging Natura 2000-gebieden nabij onderzoeksgebied (rode asterisk). Blauw: Vogelrichtlijngebied, geel: Habitatrichtlijngebied en groen: zowel Vogel- als Habitatrichtlijngebied.

Te beoordelen effecten

Gezien de tussenliggende afstand en de aard van de beoogde ingreep is geen sprake van direct negatieve effecten zoals oppervlakteverlies of verstoring (licht, geluid) van beschermde habitattypen en/of -soorten. Wel kunnen de tijdelijke werkzaamheden indirect effect hebben als gevolg van een tijdelijke toename aan stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden, zie kader 2. Daarom wordt dat aspect verder behandeld.

Kader 2: Stikstofdepositie

De voorgenomen activiteiten veroorzaken emissie van stikstofoxiden of ammoniak, dat mogelijk neerslaat op Natura 2000-gebieden. Sinds 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking, waardoor de potentiële toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in beeld moet worden gebracht. Hiervoor is gebruik van het rekenmodel AERIUS voorgeschreven. Met het model AERIUS wordt de bijdrage aan stikstofdepositie berekend. Indien de depositie hoger is dan de grenswaarde dan is vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk. Is de depositie lager dan de grenswaarde dan is melding bij de provincie voldoende. Soms is de grenswaarde verlaagd naar de drempelwaarde: er resteert dan geen ruimte voor melding. In dat geval is alsnog een Nbw-vergunning noodzakelijk. Is er geen sprake van toename van depositie, dan zijn vervolgstappen niet nodig. Het aspect stikstof kan relevant zijn gedurende aanlegwerkzaamheden met gebruik van machines (die stikstof uitstoten) en de gebruiksfase (bijvoorbeeld verkeersaantrekkende werking).

Stikstofdepositie

Uitgangspunten Aeries berekening

Op basis van input van de opdrachtgever zijn de volgende bronnen ingevoerd (zie ook bijlage 2);

- voor de aan- en afvoer van materiaal zijn naar verwachting totaal 10 vrachtwagens nodig. Deze vrachtwagens zijn als zwaar vrachtverkeer binnen bebouwde kom ingevoerd. Dit als een lijnbron (tot aan de A32) met bijbehorende standaardemissie in Aeries ingetekend;
- voor de sloop, bouw en graafwerkzaamheden is een graafmachine ingevoerd. Voor de bouw van het gebouw is uitgegaan van maximaal twee maanden, het leggen van kabels bij het nieuwe gebouw in de buurt één maand (totaal 60 werkdagen). Aangezien niet bekend is welke machines precies worden gebruikt, is hier een aanname in gedaan voor het gemiddelde vermogen, de draaiuren (uitgaand van een 8-urige werkdag) en de bijbehorende emissiefactor (op basis van TNO 2009);
- er is aangegeven dat het een tijdelijk project in 2017 betreft. In de gebruiksfase heeft het schakelstation geen stikstofdepositie tot gevolg.

Rekenresultaten

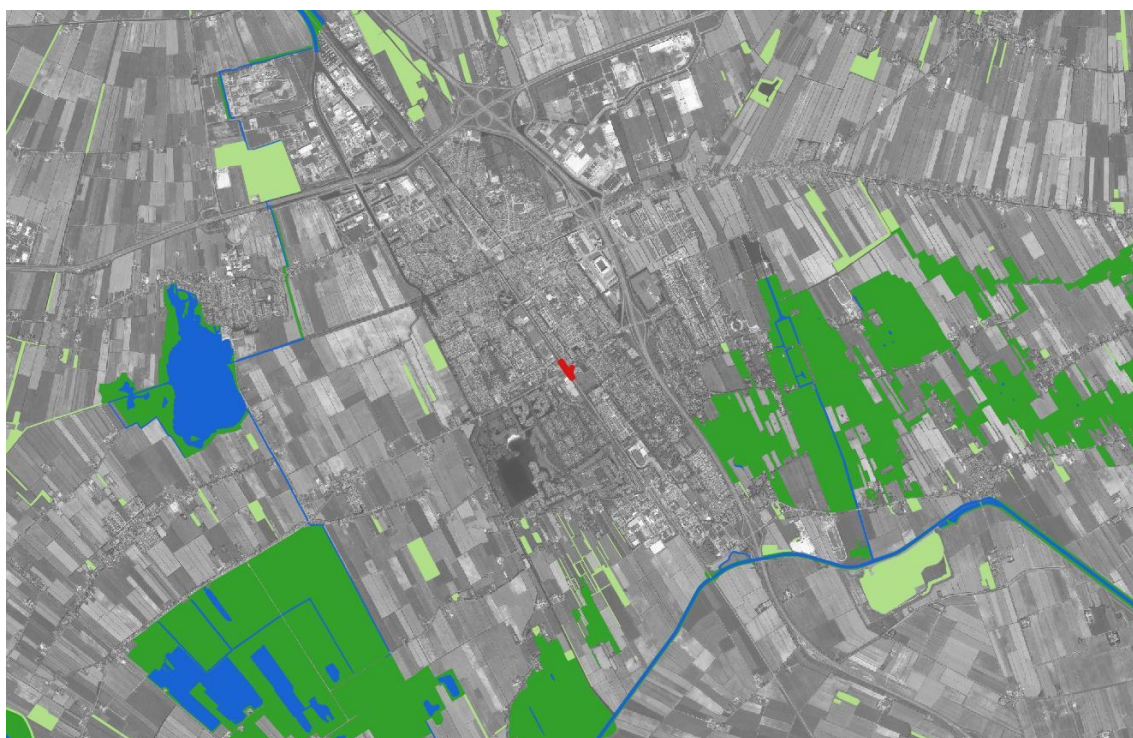
De totale stikstofemissie (165,9 kg No_x/jr) is in Aeries Calculator ingevoerd. De depositie reikt niet tot Natura 2000-gebieden. Het project heeft geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen. De Aeries-berekening is in bijlage 3 toegevoegd.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)** komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de we-*

zenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.

Figuur 2.2 laat zien dat het onderzoeksgebied niet in de EHS ligt. Ook is geen sprake van externe werking (ontwikkelingen buiten de EHS die effect kunnen hebben op de natuurwaarden van de EHS). De afstand tussen EHS-gebieden en het onderzoeksgebied in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden leiden nimmer tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de Friese EHS. Effecten op de EHS zijn op voorhand uitgesloten.

Figuur 2.2 Het onderzoeksgebied (rood) in relatie tot de Ecologische Hoofdstructuur van provincie Friesland. In blauw de watergebonden EHS, in donkergroen de EHS en in lichtgroen natuur en beheergebied buiten de EHS (provincie Fryslân 2014).

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in omgevingsplannen of streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het onderzoeksgebied ligt niet in aangewezen gebied met bijzondere natuurwaarden buiten de EHS. Zo is geen sprake van ganzenfoerageergebied of weidevogelgebied in het onderzoeksgebied of directe omgeving. Vervolgstappen zijn dan ook niet aan de orde.

3. Soortenbescherming

De Flora- en faunawet (Ffw) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek op 6 april 2016. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3-soorten). Tijdens het veldonderzoek is in kaart gebracht of potentiële horsten of nesten van jaarrond beschermde broedvogels en zijn bomen/gebouwen gecontroleerd op hun geschiktheid als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Met het oog op (beschermde) vis- en amfibieënsoorten zijn de wateren steekproefsgewijs met een steeknet onderzocht. Daarnaast zijn de wateren, oevers en aanwezige landschapselementen als singels en ruigtestroken onderzocht op sporen van en geschikt biotoop voor beschermde soorten.

In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. Daarnaast is gelet op de soorten die beschermd zijn onder de aanstaande Wet Natuurbescherming. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

Het veldbezoek is uitgevoerd in het vroege voorjaar, wat voor inventariseren van flora niet optimaal is. Op basis van de locatie, soortensamenstelling, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachte soorten.

Beschermde soorten van tabel 2 en 3

Wilde gagel

Wilde gagel (Ffw tabel 2 en RL gevoelig) komt met name voor op natte, zure, venige grond op heidevel- den, in moerasbossen en laagveenmoerassen. Binnen het onderzoeksgebied is Wilde gagel aangetroffen langs de spoorsloot ten noordwesten van de spoorwegovergang (zie bijlage 4 kaart 1 en figuur 3.1). Het gaat hier om een twee groeiplaatsen aan de oostoever van de spoorsloot.

Door het vergraven van de oostoever van de spoorsloot kunnen er groeiplaatsen van Wilde gagel verloren gaan. Voor het verwijderen van groeiplaatsen van Wilde gagel geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits gewerkt wordt volgens de randvoorwaarden uit een gedragscode (bijvoorbeeld de Gedragscode voor Waterschappen). De belangrijkste randvoorwaarde bij uitvoering van de werkzaam-

heden is dat te verwijderen groeiplaatsen ruim uitgestoken worden en naar een plek met vergelijkbare condities worden verplaatst. Wel is van belang om de maatregelen die nodig zijn voor Wilde gagel vast te leggen in een ecologisch werkprotocol, zodat aantoonbaar gewerkt wordt conform de toe te passen Gedragscode. Dit is overigens alleen van toepassing als schadelijke werkzaamheden in 2016 worden uitgevoerd: na 1 januari 2017 vervalt de beschermingsstatus van Wilde gagel.

Overige soorten

Op basis van terreinkenmerken, bekende verspreidingsgegevens en landgebruik zijn geen overige juridisch zwaarder beschermde plantensoorten in het onderzoeksgebied te verwachten.

Overige beschermde en bedreigde soorten

Tijdens het veldbezoek zijn de laag beschermde Gewone vogelmelk en Grote kaardebol (beide Ffw tabel 1) aangetroffen. Daarnaast zijn de eveneens laag beschermde Zwanenbloem en Brede wespenorchis bekend in de omgeving van het onderzoeksgebied (NDFF 2016). Rode Lijstsoorten zijn niet bekend in het onderzoeksgebied en omgeving.

Voor laag beschermde plantensoorten (Ffw tabel 1) geldt bij ruimtelijke ingrepen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. Ook zijn schadebeperkende maatregelen juridisch gezien niet noodzakelijk. Soorten die vanaf 2017 vanuit de aangepaste soortenlijst onder de Wet Natuurbescherming worden beschermd, zijn niet in het onderzoeksgebied aanwezig en worden ook niet verwacht.

Figuur 3.1 Links: Wilde gagel en rechts: Gewone Vogelmelk.

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van strikt beschermde vleermuizen (Ffw tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.1: Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ffw tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foeragegebied voor vleermuizen. Foeragegebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

De aanwezige bomen bevatten geen holtes en/of loszittend schors die geschikt kunnen zijn voor boom-bewonende vleermuissoorten. Aanwezigheid van vleermuizen in het schakelstation is niet op voorhand uit te sluiten. Het gebouw heeft een bereikbare spouwmuur door aanwezigheid van open stootvoegen (oostzijde) waar een gebouwbewonende soort zoals Gewone dwergvleermuis gebruik van kan maken.

Aanvullend onderzoek conform het vleermuisprotocol dient te worden uitgevoerd om aanwezigheid van verblijfplaatsen uit te kunnen sluiten (Netwerk Groene Bureaus 2013). Indien verblijfplaatsen aanwezig zijn, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen en ontheffing worden aangevraagd. De vleermuissoorten blijven ook onder de aanstaande Wet Natuurbescherming strikt beschermd, zodat ook in het licht van de nieuwe wetgeving aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen noodzakelijk is.

Potentiële vliegroutes

Boschages in het onderzoeksgebied zijn mogelijk geschikt als vliegroute voor Gewone dwergvleermuis en Laatzvlieger. Hoewel mogelijk enkele boschages verdwijnen als gevolg van de plannen, blijven in de omgeving voldoende boschages aanwezig. Hierdoor wordt een eventuele functie als vliegroute niet aangetast. Vervolgstappen voor vliegroutes van vleermuizen zijn dan ook niet aan de orde.

Foerageergebieden

Binnen het onderzoeksgebied kan rond het opgaand groen en boven de watergangen gevoerageerd worden door vleermuizen. Het vormt echter geen essentieel onderdeel van het foerageergebied, zodat vervolgstappen niet aan de orde zijn.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Juridisch zwaarder beschermde zoogdieren

De matig beschermde (Ffw tabel 2) Eekhoorn en Steenmarter zijn in de omgeving bekend (NDFF 2016). Vaste verblijfplaatsen ontbreken echter binnen het onderzoeksgebied. Zo zijn geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid, zoals nesten van Eekhoorn in de bomen en daarnaast is het gebouw ontoegankelijk voor Steenmarter. Voor overige zwaarder beschermde soorten (Ffw tabel 2 en 3) ontbreekt geschikt leefgebied. Vaste verblijfplaatsen van zwaarder beschermde soorten worden dan ook uitgesloten.

Laag beschermde zoogdieren

In het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Egel, Mol, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis *spec.* en Bosmuis (allen Ffw tabel 1).

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor deze laag beschermde kleine zoogdieren geldt een vrijstelling van de verbodsartikelen (art. 9, 11 en 12) uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor grondgebonden zoogdieren niet aan de orde is.

Er bestaat een (kleine) kans dat huidig laag beschermde soorten een strikte beschermingsstatus krijgen in de aanstaande Wet Natuurbescherming. In de loop van dit jaar komt hierover meer duidelijkheid.

3.5 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een verkenning betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van biotoopeisen, terreinkenmerken en expert judgement beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn. In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2: Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten of belangrijke onmisbare foerageergebieden van deze soorten zijn niet in het onderzoeksgebied aangetroffen en worden ook niet verwacht. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van opgaand groen en watergangen in het onderzoeksgebied is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten zoals Merel en Zanglijster. Ten tijde van het veldbezoek was een Houtduif bezig met nestbouw in een els aan de oostzijde van het schakelstation.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periode tussen half juli en half december, is het wel van belang om na te gaan of nog bewoonde nesten van bijvoorbeeld Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen. Dit is een soort die langer kan doorbroeden, soms wel tot half november.

3.6 Amfibieën

Binnen het onderzoeksgebied liggen enkele watergangen. Hierin kan voortplanting van enkele laag beschermde (Ffw tabel 1) amfibieën zoals Bastaardkikker, Bruine kikker en Kleine watersalamander worden verwacht. Ook kunnen deze soorten overwinteringsplekken binnen het onderzoeksgebied vinden. Deze amfibieën zijn ook in de omgeving bekend (NDFF 2016). Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied.

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet noodzakelijk is.

Er bestaat een (kleine) kans dat huidig laag beschermde soorten een strikte beschermingsstatus krijgen in de aanstaande Wet Natuurbescherming. In de loop van dit jaar komt hierover meer duidelijkheid.

3.7 Vissen

Kleine modderkruiper

In de watergang ten noordoosten van het schakelstation is alleen de strikt beschermde (Ffw tabel 2) Kleine modderkruiper gevangen (zie bijlage 4 kaart 2 en figuur 3.2). Mogelijk komt Kleine modderkruiper ook in de andere watergangen voor binnen het onderzoeksgebied, aangezien de soort ook op andere locaties in Heerenveen aanwezig is (NDFF 2016).

Bij eventuele graafwerkzaamheden in de watergangen kan schade aan het leefgebied en aantasting van exemplaren optreden. Voor Kleine modderkruiper geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits gewerkt wordt volgens de randvoorwaarden uit een goedgekeurde gedragscode, bijvoorbeeld de Gedragscode voor Waterschappen (Unie van Waterschappen 2012). Dit is overigens alleen van toepassing als de werkzaamheden in 2016 worden uitgevoerd: na 1 januari 2017 vervalt de beschermingsstatus van Kleine modderkruiper.

Aan het werken met een goedgekeurde gedragscode worden eisen gesteld aan de periode van uitvoering (bij voorkeur 15 juli- 1 november) en is vergraven zorgvuldig wordt uitgevoerd en eventueel dieren worden weggevangen. Van belang is om de maatregelen die nodig zijn voor Kleine modderkruiper vast te leggen in een ecologisch werkprotocol, zodat aantoonbaar gewerkt wordt conform de toe te passen gedragscode.

Overige beschermde vissoorten

Overige beschermde vissoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken. Dit geldt ook voor soorten die na 1 januari 2017 zijn beschermd in de nieuwe Wet Natuurbescherming.

Figuur 3.2 Links: gevangen Kleine modderkruiper (Ffw tabel 2-soort) in sloot ten noordoosten van schakelstation (rechterfoto).

3.8 Overige soortgroepen

In het onderzoeksgebied zijn geen reptielen of beschermde ongewervelden aangetroffen of te verwachten. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor deze soortgroepen. Vervolgstappen voor de overige soortgroepen zijn dan ook niet aan de orde

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Min EZ (2014). Soortprofielen habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten.

Ministerie LNV (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen)

Ministerie LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Netwerk Groene Bureaus (2013). Vleermuisprotocol

RWS (2013). Leidraad Faunavoorzieningen bij Infrastructuur. In opdracht van Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Juni 2013.

TNO (2009). Emissiemodel Mobiele Machines gebaseerd op machineverkoop in combinatie met brandstof Afzet (EMMA). TNO Bouw en Ondergrond, november 2009.

Unie van waterschappen (2012). Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van EL&I op 6 februari 2012.

Internet

Calculator.aerius.nl - Rekeninstrument van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in het kader van stikstof

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>) beschermde soorten en aangepaste lijst Wet Natuurbescherming

NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna, verspreidingsgegevens)

PAS Bij12 - Grenswaarde Natura 2000-gebieden (<http://pas.bij12.nl/content/mededeling-over-de-ruimte-voor-meldingen>)

Provincie Fryslan (2014). Planologische Ecologische Hoofdstructuur kaart

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1 - Samenvatting huidige natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

Bescherming van flora en fauna (b)

Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten.

Bijlage 2 - Uitgangspunten Aeries berekening

Gebruikt materieel

	W	B	G	EF	C	E (MW)	Totaal
Graafmachine	129,3	60%	480	4,052	0,001	150,89	150,89 kg NOx

Vrachtwagens

Aanvoer: 5 vrachtwagens zwaar verkeer, binnen bebouwde kom

Afvoer: 5 vrachtwagens zwaar verkeer, binnen bebouwde kom

Bij de keuze voor 'draaiuren' berekent AERIUS de emissie NO_x met onderstaande formule:

$$E_{MW} = W * B * G * EF * \frac{1}{1000}$$

met:

E_{MW} = Totale emissie NO_x door alle ingevoerde mobiele werktuigen (kg/jaar)

W = Het gemiddelde volle vermogen van dit mobiele werktuig (kW)

B = Het gedeelte van het volle vermogen van dit mobiele werktuig dat daadwerkelijk wordt gebruikt (%)

G = Het aantal uren dat dit mobiele werktuig gemiddeld wordt gebruikt (uren/jaar)

EF = Emissiefactor NO_x (gram/kWh)

Bijlage 3 - Aeries berekening

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U kan dit document gebruiken voor de onderbouwing van depositie onder de drempelwaarde (0.05 mol/ha/j) in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, afhankelijk van de door u gekozen rekeninstellingen.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt. Op basis van de gekozen rekeninstellingen zijn de resultaten op Natura 2000-gebieden, als wel voor overige natuurgebieden inzichtelijk gemaakt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator. Voor meer toelichting verwijzen we u naar de websites www.aerius.nl pas.naturazoo.nl.

Berekening Vervanging schakelstation

- Kenmerken
- Emissie
- Depositie natuurgebieden
- Depositie habitattypen

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
ProRail	-

Activiteit

Omschrijving

Vervanging schakelstation Rottumerweg, Heerenveen

Datum berekening	Rekenjaar
------------------	-----------

12 april 2016, 11:12 2017

Rekeninstellingen

Berekend voor Nb-wet.

Tijdelijk project, startjaar	Duur in jaren
------------------------------	---------------

2017 1

Totale emissie

Situatie 1

NOx 165,87 kg/j

NH₃ < 1 kg/j

Depositie

Hectare met
hoogste project-
bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Provincie
--------------	-----------

- -

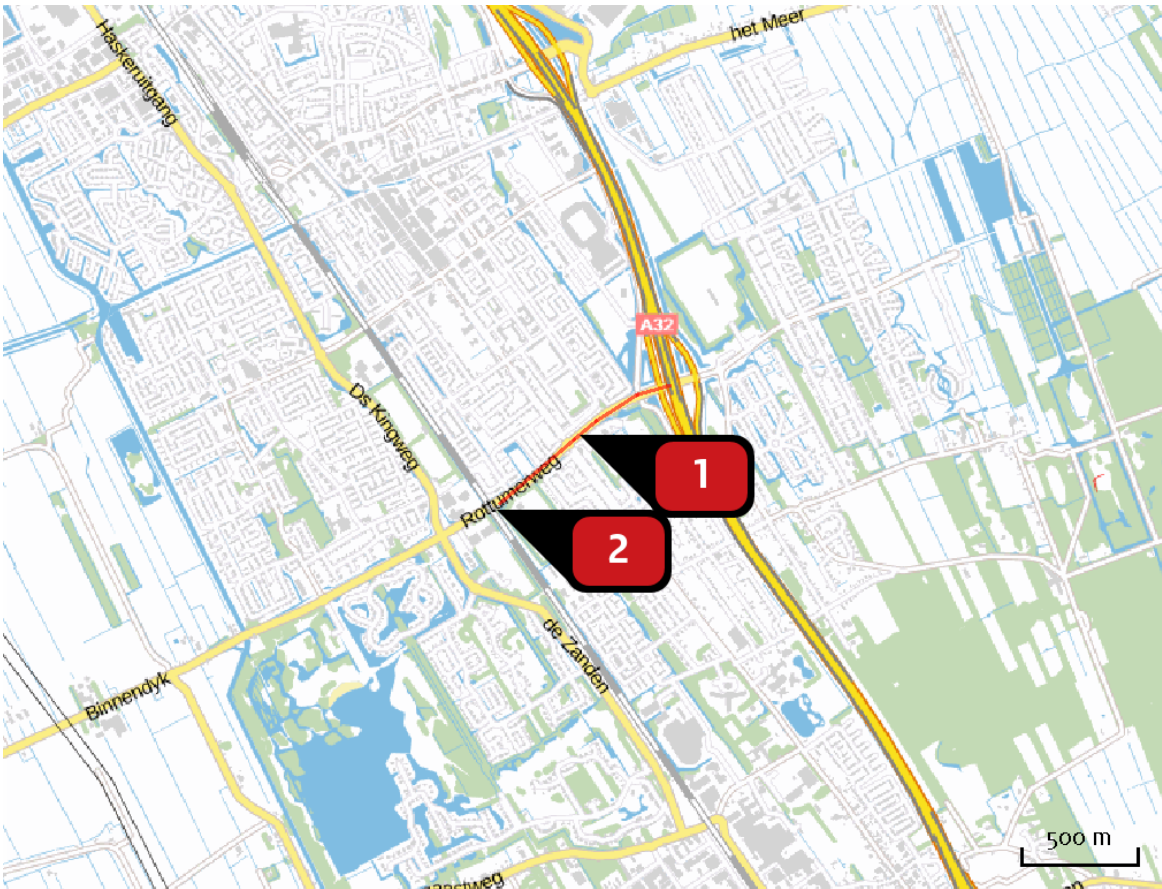
Situatie 1

-

Toelichting

vervanging schakelstation

Locatie
Vervanging
schakelstation

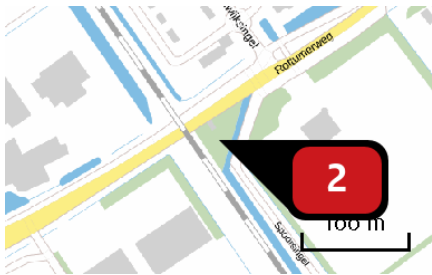

Emissie
(per bron)
Vervanging
schakelstation

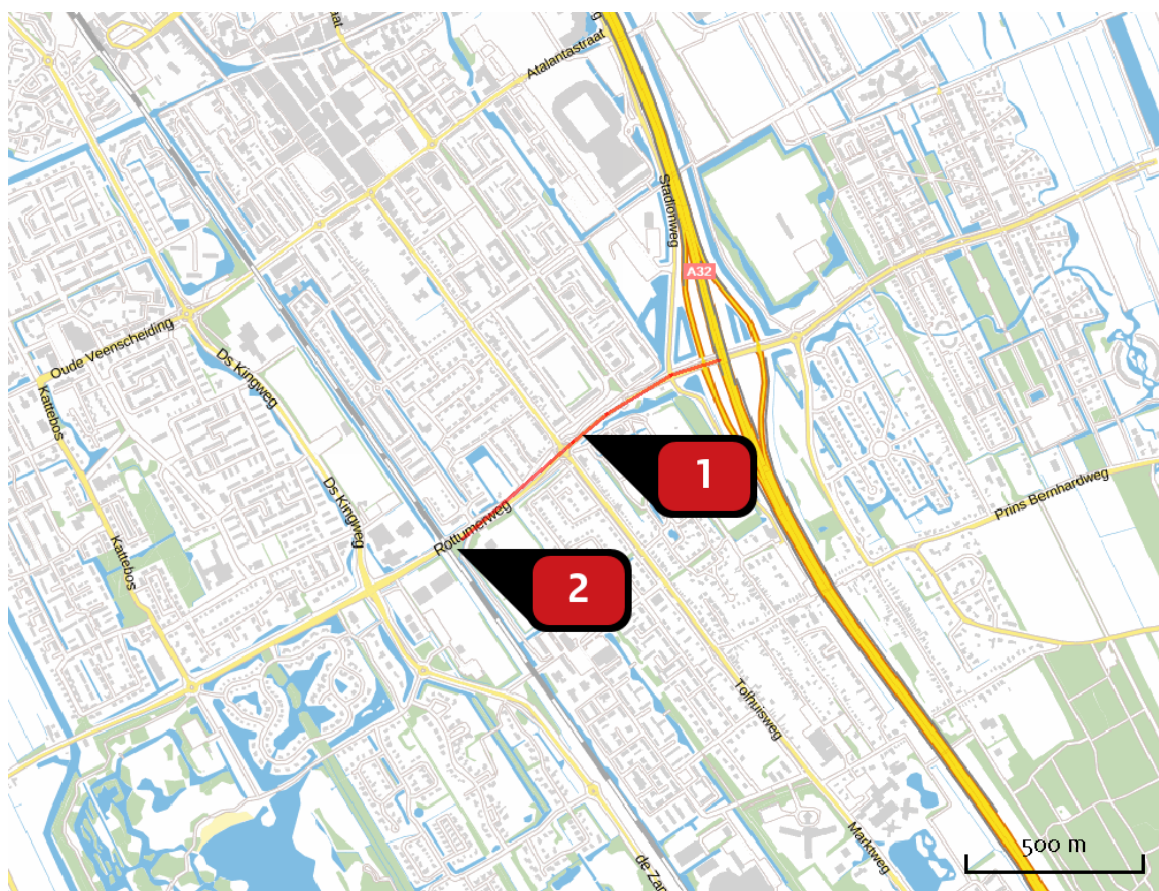
Naam **aan- en afvoer**
Locatie (X,Y) **191876, 551649**
Uitstoothoogte **2,5 m**
Warmteinhoud **0,0 mw**
NOx **15,28 kg/j**
NH3 **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	10,0	NOx NH3	15,28 kg/j < 1 kg/j

Naam (graaf)machine
Locatie (X,Y) 191519, 551325
NOx 150,59 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	Graafmachine		4,0	4,0	0,0	NOx	150,59 kg/j

Depositie
natuur-
gebieden

Hoogste projectbijdrage

Hoogste projectbijdrage per
natuurgebied

Habitatrichtlijn

Vogelrichtlijn

Beschermde natuurgebied

Habitatrichtlijn,
VogelrichtlijnHabitatrichtlijn, Beschermde
natuurgebiedVogelrichtlijn, Beschermde
natuurgebiedHabitatrichtlijn,
Vogelrichtlijn, Beschermde
natuurgebied

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in de Benelux. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2015_20160125_31bd639486

Database versie 2015_20151211_3dec74e7e2

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2015-handboek-o>

Bijlage 4 - Verspreidingskaarten

Kaart 1: Zwaarder beschermde flora

Kaart 2: Vissen

Project QS natuurtoets vervangen schakelstation, Heerenveen	
Onderwerp Flora	
Wilde gagel plangebied	
Datum 13-04-2016	Opdrachtgever ProRail
Versie Definitief	Formaat A3 liggend
Getekend door H. Scholten	Schaal 1 : 1.000
Projectnummer 16-116	Kaartondergrond ESRI World Imagery
ecogroen advies & ingenieursbureau Ecogroen BV Emmastraat 16 8011 AG ZWOLLE T (038) 423 64 64 I www.ecogroen.nl E info@ecogroen.nl	

Project QS natuurtoets vervangen schakelstation, Heerenveen	
Onderwerp Vissen	
● Vangstwaarneming Kleine modderkruiper	
▭ plangebied	
Datum 13-04-2016	Opdrachtgever ProRail
Versie Definitief	Formaat A3 liggend
Getekend door H. Scholten	Schaal 1 : 1.000
Projectnummer 16-116	Kaartondergrond ESRI World Imagery
	
advies & ingenieursbureau	
Ecogroen BV Emmastraat 16 8011 AG ZWOLLE	
T (038) 423 64 64 I www.ecogroen.nl E info@ecogroen.nl	

